Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U-20/26**, rješavajući z ahtjeve **jedanaest poslanika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, **Denisa Bećirovića**, u vrijeme podnošenja zahtjeva predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine, i **Denisa Zvizdića**, u vrijeme podnošenja zahtjeva prvog zamjenika predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Valerija Galić, potpredsjednica
Angelika Nußberger, potpredsjednica
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
Marin Vukoja, sudija
Larisa Velić, sutkinja

na sjednici održanoj 20. novembra 2026. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevima **jedanaest poslanika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, **Denisa Bećirovića, u vrijeme podnošenja zahtjeva predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine, i Denisa Zvizdića, u vrijeme podnošenja zahtjeva prvog zamjenika predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine,** za ocjenu ustavnosti člana 359b. Krivičnog zakonika Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 64/17, 104/18 – OUS RS, 15/21, 89/21, www.ohr.int - Odluka visokog predstavnika broj 12/23, „Službeni glasnik Republike Srpske” broj 73/23, „Službeni glasnik BiH“ broj 9/24 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 105/24 – OUS RS, 19/25, 31/25, „Službeni glasnik BiH“ broj 36/25 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 85/25 – OUS RS, 92/25 - Zakon o prestanku važenja zakona, 25/26 i 78/26),

utvrđuje se da član 359b. Krivičnog zakonika Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 64/17, 104/18 – OUS RS, 15/21, 89/21, www.ohr.int - Odluka visokog predstavnika broj 12/23, „Službeni glasnik Republike Srpske” broj 73/23, „Službeni glasnik BiH“ broj 9/24 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 105/24 – OUS RS, 19/25, 31/25, „Službeni glasnik BiH“ broj 36/25 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 85/25 – OUS RS, 92/25 - Zakon o prestanku važenja zakona, 25/26 i 78/26) nije u skladu sa čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U skladu sa članom 61. st. (1) i (2) Pravila Ustavnog suda, član 359b. Krivičnog zakonika Republike Srpske („Službeni glasnik

Republike Srpske“ br. 64/17, 104/18 – OUS RS, 15/21, 89/21, www.ohr.int - Odluka visokog predstavnika broj 12/23, „Službeni glasnik Republike Srpske” broj 73/23, „Službeni glasnik BiH“ broj 9/24 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 105/24 – OUS RS, 19/25, 31/25, „Službeni glasnik BiH“ broj 36/25 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 85/25 – OUS RS, 92/25 - Zakon o prestanku važenja zakona, 25/26 i 78/26) stavlja se van snage i prestaje važiti od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“ („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 78/26 od 21. augusta 2026. godine).

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Jedanaest poslanika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, i to: Šerif Špago, Edin Ramić, Safet Kešo, Midhat Čaušević, Nermin Mandra, Denijal Tulumović, Amor Mašović, Šemsudin Dedić, Milan Dunović, Vlatko Glavaš i Zlatan Begić (u daljnjem tekstu: podnosioci poslanici), podnijelo je 25. augusta 2026. godine zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 359b. Krivičnog zakonika Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ br. 64/17, 104/18 – OUS RS, 15/21, 89/21, www.ohr.int - Odluka visokog predstavnika broj 12/23, „Službeni glasnik Republike Srpske” broj 73/23, „Službeni glasnik BiH“ broj 9/24 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 105/24 – OUS RS, 19/25, 31/25, „Službeni glasnik BiH“ broj 36/25 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 85/25 – OUS RS, 92/25 - Zakon o prestanku važenja zakona, 25/26 i 78/26; u daljnjem tekstu: KZRS) s odredbama Ustava Bosne i Hercegovine (čl. I/1, I/2, II/2, II/3.e), II/4, III/3.b) i III/5.a)), zatim sa članom 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih

sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, čl. 5. i 7. Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (u daljnjem tekstu: Međunarodna konvencija o ukidanju), te članom 25. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim slobodama (u daljnjem tekstu: Međunarodni pakt). Zahtjev je zaveden pod brojem U-20/26.

2. Denis Bećirović, u vrijeme podnošenja zahtjeva predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnosilac Bećirović), podnio je 29. augusta 2026. godine zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 359b. KZRS sa čl. I/1, I/2, I/6. i II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 10. Evropske konvencije. Zahtjev je zaveden pod brojem U-21/26.

3. Denis Zvizdić, u vrijeme podnošenja zahtjeva prvi zamjenik predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnosilac Zvizdić), podnio je 31. augusta 2026. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 359b. KZRS s odredbama Ustava Bosne i Hercegovine, i to čl. I/1, I/2, II/3.h), II/4. i III/3.b), čl. 10. i 14. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. Zahtjev je zaveden pod brojem U-22/26.

4. Svi podnosioci su istovremeno podnijeli zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi se privremeno odložila primjena osporene odredbe člana 359b. KZRS do donošenja konačne odluke o zahtjevu.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

5. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština) zatraženo je 31. augusta i 2. septembra 2026. godine da dostavi odgovor na zahtjev u roku od 30 dana od dana dostavljanja dopisa.

6. Narodna skupština je dostavila odgovor 30. septembra 2026. godine.

7. S obzirom na to da se zahtjevima pokreće isto ustavno pitanje, Ustavni sud je, u skladu sa članom 32. Pravila Ustavnog suda, odlučio da zahtjeve br. U-20/26, U-21/26 i U-/22/26 spoji i donese jednu odluku pod brojem U-20/26.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva broj U-20/26

8. Podnosioci poslanici navode da se osporenom odredbom člana 359b. KZRS uvodi krivično djelo za javno isticanje i promoviranje zastava i simbola Armije Republike Bosne i Hercegovine (u

daljnjem tekstu: Armija RBiH), s propisanom kaznom zatvora do tri godine, odnosno od dvije do pet godina ukoliko dođe do nereda, nasilja i drugih teških posljedica. Ukazuju da se tom odredbom simboli i zastava Armije RBiH kao legitimne vojne snage međunarodno priznate Republike Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: RBiH) izjednačavaju sa simbolima zločinačkih ideologija, čime se vrši degradacija i kriminalizacija sjećanja na nju. Kao razlog za donošenje osporene odredbe KZRS navedeno je da se „u posljednje vrijeme dešavaju negativne pojave u Republici Srpskoj na način da se ratna obilježja Armije RBiH ističu i prikazuju na teritoriji Republike Srpske, što stvara uznemirenost većine građana Republike Srpske“. Prema mišljenju podnosilaca poslanika, tako koncipiran uvodni argument ne sadrži nijedan konkretan dokaz, statistički podatak ili pravnu analizu koja bi potkrijepila tvrdnje o postojanju „uznemirenosti“ ili „ugroženosti“ javnog reda i mira.

9. Podnosioci poslanici su naveli da se članom I/1. Ustava Bosne i Hercegovine potvrđuje pravni kontinuitet Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH) kao države prema međunarodnom pravu s njenim međunarodno priznatim granicama i unutrašnjom strukturom izmijenjenom Ustavom Bosne i Hercegovine. U vezi s tom odredbom, pozvali su se na Odluku Ustavnog suda broj U-1/11 u kojoj je primijenjena navedena ustavna odredba kao temelj za zaključak da entitet Republika Srpska (u daljnjem tekstu: RS) nema ustavnu nadležnost da uređuje materiju povezanu s državnom imovinom i državnim atributima jer takvo uređenje mora biti u skladu sa čl. I/1, III.3b) i drugim ustavnim odredbama. Prema mišljenju podnosilaca poslanika, načelo iz navedene odluke primjenjivo je u konkretnom slučaju. Smatraju da član I/1. Ustava Bosne i Hercegovine nije samo deklaracija o postojanju države BiH, već ustavna norma koja štiti njen pravni kontinuitet, identitet, nasljeđe i državne atribute, pa kada entitetski propis zadire u materiju povezanu s pravnim i vojnim nasljeđem BiH, ona se mora ocjenjivati u vezi s tom ustavnom normom. Dalje navode da je u državnom pravnom poretku, članom 6. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o odbrani), priznato vojno nasljeđe Armije RBiH kao dio identiteta i vojnog nasljeđa pješadijskih pukova Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: OSBiH). Zbog toga se postavlja pitanje da li entitet može krivičnopravnom normom sankcionirati upotrebu simbola povezanih s oružanom formacijom koja je pripadala pravnom i vojnom kontinuitetu međunarodno priznate države BiH. Prema mišljenju podnosilaca poslanika, zakonska regulacija mora biti ustavno osnovana, jasna, nediskriminatorna i proporcionalna, što osporena odredba očito nije.

10. Dalje, podnosioci poslanici su citirali stav iz Odluke o privremenoj mjeri broj U-2/25 da reguliranje simbola mora biti usklađeno s ustavnim načelima i organizacijom države, te da nejasna i preširoka regulacija može narušiti ustavnu hijerarhiju između države i njenih administrativno-teritorijalnih jedinica. Smatraju da je navedeni stav primjenjiv u konkretnom slučaju jer se osporenom

odredbom KZRS uređuje javno korištenje simbola povezanih s historijskim i vojnim nasljeđem BiH. Navedeno je da je u predmetima br. U-17/22 i U-15/21 Ustavni sud naglasio da entiteti moraju poštovati zakone na nivou BiH i odluke institucija BiH, te je u predmetu broj U-17/22 utvrđeno da su osporeni entitetski zakoni protivni čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine jer su dovodili u pitanje obavezu entiteta da poštuje državni pravni poredak. Smatraju da ti stavovi potvrđuju da član I/2. Ustava Bosne i Hercegovine obuhvata i zahtjev za pravnu koherentnost i poštovanje ustavne hijerarhije. Dalje, podnosioci poslanici ukazali su na stav iz Odluke broj U-4/04 da simboli ne mogu biti uređeni tako da isključuju identitet jednog naroda uz istovremeno potiskivanje i isključivanje drugih konstitutivnih naroda, navodeći da je taj stav relevantan za član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju kao dopunski osnov za ocjenu stvarnog diskriminatornog učinka osporene odredbe člana 359b. KZRS.

11. Također su naveli da je Evropski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u predmetu *Vajnai protiv Mađarske* naglasio da simbol može imati više značenja i da potpuna zabrana nije prihvatljiva ako se ne ispita kontekst njegove upotrebe i da apstraktna pretpostavka da bi simbol mogao ugroziti demokratiju nije dovoljna za krivičnu sankciju. Dalje, podnosioci poslanici su se pozvali i na predmet *Fratanoló protiv Mađarske,* te *Fáber protiv Mađarske*, ukazujući da je Evropski sud zaključio da samo isticanje historijski kontroverzne zastave ne opravdava kažnjavanje kada podnosilac nije postupao nasilno ili prijeteći i kada nije postojao dokazani rizik za javni red. Evropski sud je naglasio da osjećaj nelagode i uvredljivosti drugih lica, koliko god bio razumljiv, sam po sebi ne može odrediti granice slobode izražavanja. Izraženi stavovi Evropskog suda su, prema mišljenju podnosilaca poslanika, relevantni u kontekstu obrazloženja prijedloga zakonskih rješenja u kojem se navodi da isticanje ratnih obilježja Armije RBiH stvara uznemirenost većine građana RS.

12. Prema ocjeni podnosilaca poslanika, isticanje zastave, simbola ili obilježja predstavlja oblik neverbalnog izražavanja koji spada u zaštitni okvir člana 10. Evropske konvencije. Ukazuju da je Evropski sud u praksi nedvosmisleno potvrdio da isticanje simbola, uključujući i odjevne simbole i zastave, predstavlja vid izražavanja političkih uvjerenja i kao takvo uživa zaštitu člana 10. Evropske konvencije, te se u vezi s tim pozivaju na odluke Evropskog suda koje su prethodno navedene. Dalje, podnosioci poslanici su se pozvali na stav Venecijanske komisije Vijeća Evrope izražen u Mišljenju o zabrani totalitarnih simbola (CDL-AD(2022)026) u kojem se eksplicitno poziva na presudu *Vajnai* uz konstataciju da „sankcioniranje prikazivanja simbola predstavlja intervenciju u član 10. Evropske konvencije“ (paragraf 35). U Mišljenju je dalje naglašeno da „simboli igraju važnu ulogu u političkom životu. Ljudi ih koriste da pokažu svoju pripadnost određenim političkim snagama ili svoje opredjeljenje za određene političke ideje. Korištenje simbola u političkom kontekstu, kao i u bilo

kojem drugom kontekstu, spada u pravo na slobodu izražavanja“ (paragraf 46). Prema mišljenju podnosilaca poslanika, osporena odredba predstavlja upravo takvu „opću zabranu“ (*blanket ban*), koju je Evropski sud ocijenio nezakonitom. Zastave, simboli, oznake, pozdravi i parole Armije RBiH imaju višestruka značenja. Kao prvo, oni predstavljaju vojno nasljeđe međunarodno priznate države, simbol otpora agresiji, obilježje žrtava rata, sjećanje na legitimnu odbranu međunarodno priznate države, ali i identitet pojedinaca ili članova njihovih porodica koji su služili u njenim redovima. Stoga, kriminalizacija isticanja svih navedenih simbola, bez ikakve diferencijacije konteksta, predstavlja upravo onu vrstu opće zabrane koju je Evropski sud proglasio nespojivom sa članom 10. Evropske konvencije.

13. Osporena odredba, prema mišljenju podnosilaca poslanika, diskriminatorna je jer selektivno zabranjuje simbole samo jedne oružane snage, dok simboli Vojske RS nisu predmet kriminalizacije, iako je Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju (MKTJ) utvrdio da su pojedine jedinice i strukture Vojske RS učestvovale u najtežim zločinima protiv čovječnosti, uključujući i krivično djelo genocida u Srebrenici. Selektivna kriminalizacija simbola jedne vojske, bez kriminalizacije simbola druge, predstavlja diskriminatoran tretman koji nema objektivno i razumno opravdanje. Osim toga, osporena odredba stavlja u isti krivičnopravni okvir simbole Armije RBiH i simbole ustaške ideologije Nezavisne Države Hrvatske (NDH). Takvo izjednačavanje je uvredljivo s obzirom na to da je Armija RBiH bila legitimna vojska međunarodno priznate države RBiH, dok je NDH bila zločinačka tvorevina zasnovana na rasističkoj i genocidnoj ideologiji. Izjednačavanje ta dva simbola u okviru krivičnog zakona za podnosioce poslanike predstavlja falsificiranje historije i vrijeđanje žrtava agresije na BiH. Osim navedenog, zabrana se ne odnosi na simbole svih oružanih snaga u ratu, već isključivo na simbole Armije RBiH čiji su pripadnici pretežno bošnjačke nacionalnosti. Navedeno, prema ocjeni podnosilaca poslanika, dodatno potvrđuje diskriminatornu prirodu osporene odredbe jer se njome selektivno targetira jedna etnička grupa putem kriminalizacije simbola njene vojske. U presudi *Zornić protiv BiH* Evropski sud je u paragrafu 43. utvrdio da postoji potreba za uspostavljanjem političkog sistema koji osigurava jednakost građana bez diskriminacije po osnovu etničke pripadnosti. Zbog toga smatraju da se taj standard *mutatis mutandis* može primijeniti i na krivično zakonodavstvo koje ne smije selektivno kriminalizirati aktivnosti povezane s jednom etničkom grupom. Podnosioci poslanici su se dalje pozvali i citirali odredbe čl. 5. i 7. Međunarodne konvencije o ukidanju te člana 25. Međunarodnog pakta.

14. Podnosioci poslanici dalje navode da načelo zakonitosti u krivičnom pravu zahtijeva da krivično djelo bude definirano precizno i jasno kako bi građanin unaprijed mogao znati koje ponašanje predstavlja krivično djelo. Naglašavaju da je Evropski sud u svojoj praksi utvrdio da

formulacija krivičnog djela mora biti dovoljno precizna da omogući građaninu da predvidi posljedice svog ponašanja (vidi *Kokkinakis protiv Grčke,* serija A, broj 260-A, paragraf 52). Nasuprot tome, kako navode, osporena odredba sadrži niz pojmova koji su neprecizni i ostavljaju širok prostor za proizvoljnu primjenu. Pojmovi „promoviranje“ i „veličanje“ nisu definirani i mogu obuhvatiti bilo koji oblik isticanja ili pokazivanja simbola Armije RBiH, bez obzira na namjeru izvršioca, npr. lice koje nosi majicu s obilježjima Armije RBiH iz privatnih, porodičnih ili emotivnih razloga može biti krivično gonjeno pod istim uvjetima kao i lice koje vrši aktivnu propagandu. Dalje, pojmovi „zastave, simboli, oznake, pozdravi, parole“ obuhvataju gotovo svaki mogući oblik izražavanja povezan s Armijom RBiH, uključujući i pisane parole, verbalne pozdrave, grafite, tekstove pjesama, literarna djela, pa čak i pojedinačne riječi koje asociraju na Armiju RBiH. Pojam „stavljanje u promet“ nije precizan, pa ostaje nejasno da li se odnosi na prodaju, poklanjanje, dijeljenje ili čak samo posjedovanje predmeta sa simbolima Armije RBiH. Zbog toga smatraju da nedovoljna preciznost zakonske norme krši načelo zakonitosti jer tužilaštvu i sudovima ostavlja široko polje diskrecionog ovlaštenja da odluče šta predstavljaju sporni pojmovi iz osporene odredbe, što je suprotno zahtjevima da svako lice mora unaprijed znati da li njegovo ponašanje predstavlja krivično djelo.

15. Osim navedenog, podnosioci poslanici smatraju da je osporena odredba suprotna članu III/3.b) i III/5.a) Ustava Bosne i Hercegovine i Zakonu o službi u Oružanim snagama BiH (u daljnjem tekstu: Zakon o Oružanim snagama). U vezi s tim, pozvali su se na odredbu člana 6. koja glasi: „Pješadijski pukovi baštine identitet i vojno nasljeđe jedinica i konstitutivnih naroda (Bošnjaka, Hrvata i Srba) iz kojih potiču: Armije Republike Bosne i Hercegovine (ARBiH), Hrvatskog vijeća odbrane (HVO) i Vojske Republike Srpske (VRS).“ Navedena odredba potvrđuje da državni poredak priznaje Armiju RBiH kao jedan od izvora vojnog identiteta i nasljeđa Oružanih snaga BiH. Zbog toga se osporena norma ne može ocjenjivati van njenog odnosa prema državnom zakonu i ustavnom načelu kontinuiteta BiH. Kriminalizacija simbola Armije RBiH na entitetskom nivou može proizvesti normativnu protivrječnost s citiranom normom na državnom nivou. Pored toga, član III/5.a) Ustava Bosne i Hercegovine propisuje da će BiH preuzeti nadležnost u stvarima koje su potrebne za očuvanje njenog suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke nezavisnosti i međunarodnog subjektiviteta. Te odredbe se moraju tumačiti u vezi sa članom III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, koji propisuje da su entiteti i sve njihove administrativne jedinice dužni u potpunosti pridržavati se Ustava Bosne i Hercegovine, kao i odluka institucija BiH. Kako se osporena odredba neposredno odnosi na ratno i vojno nasljeđe BiH, ustavnost sporne norme mora se cijeniti sa stanovišta njenog odnosa prema državnim atributima BiH, pravnom kontinuitetu države i državnom poretku.

Navodi iz zahtjeva broj U-21/26

16. Podnosilac Bećirović smatra da je osporena odredba člana 359b. KZRS suprotna članu I/1, I/2. i I/6. Ustava Bosne i Hercegovine, članu II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 10. Evropske konvencije. U iscrpnim navodima podnosilac Bećirović, između ostalog, smatra da entitet RS nije imao ovlaštenje za donošenje osporene odredbe. U vezi s tim, pozvao se na odredbu člana I/1. Ustava Bosne i Hercegovine, kojom je ustavno potvrđen kontinuitet BiH kao države, dok su entiteti uspostavljeni kao dio njene unutrašnje strukture. Potom se podnosilac Bećirović pozvao na odredbu člana I/6. Ustava Bosne i Hercegovine, koja propisuje da o simbolima BiH odlučuje Parlamentarna skupština BiH (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština), a potvrđuje Predsjedništvo BiH (u daljnjem tekstu: Predsjedništvo). Dalje, na osnovu tačke 2. Aneksa II (Prijelazni aranžmani) Ustava Bosne i Hercegovine „svi zakoni, propisi i sudski pravilnici ostaju na snazi na teritoriji Bosni i Hercegovine u vrijeme stupanja na snagu ovog Ustava, u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti s Ustavom, dok odgovarajući organ vlasti Bosne i Hercegovine ne odluči drugačije“. Podnosilac Bećirović je naveo da Armija RBiH nije predstavljala neformalnu ili privatnu oružanu formaciju, već zvaničnu oružanu snagu međunarodno priznate RBiH, s ciljem odbrane suvereniteta i nezavisnosti međunarodno priznate države RBiH. Navodi da je Armija RBiH imala službeno uređena vojna obilježja, uključujući zastavu i oznake činova, rodova i dužnosti, što proizlazi iz Pravila o vojnim uniformama, zastavi, oznakama činova, rodova i dužnosti pripadnika Armije RBiH za vrijeme ratnog stanja PE broj 1263/92 od 1. augusta 1992. godine, koja su objavljena u „Službenom listu Armije RBiH“ broj 2/92. Dalje, navodi da ranije nikada niti jedna nacionalna ili internacionalna institucija nije dovela u pitanje ustavnost ili zakonitost njenog postojanja, ili ustavnost i zakonitost njene simbolike u najširem smislu riječi, a njen institucionalni kontinuitet potvrđen je propisima. U vezi s tim, podnosilac Bećirović je istakao da su nakon stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (u daljnjem tekstu: Okvirni sporazum) oružane snage, koje su bile na entitetskom nivou, naknadno ukinute i formirane su isključivo na državnom nivou, a taj proces prijenosa nadležnosti počeo je usvajanjem državnog Zakona o odbrani i uspostavljanjem novog Ministarstva odbrane na državnom nivou krajem 2003. godine. Entiteti su se 2005. godine saglasili da sve nadležnosti koje se odnose na odbranu prenesu na državni nivo. Usvajanjem Zakona o službi u Oružanim snagama entitetske oružane snage spojene su u OSBiH, a Drugi pješadijski puk baštini identitet i vojno nasljeđe jedinica Armije RBiH. Ukazano je da je i prije procesa spajanja Armija RBiH uživala institucionalni kontinuitet kroz Zakon o odbrani Federacije BiH. Budući da iz zakonskog okvira nesporno proizlazi da je Armija RBiH i prije stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine bila priznata kao službena državna oružana snaga RBiH, ona kao takva uživa ustavni kontinuitet i legitimitet po osnovu člana 2. Aneksa II na Ustav Bosne i Hercegovine. Kada se sve navedeno uzme obzir u svjetlu člana I/6. Ustava Bosne i Hercegovine, s razlogom se postavlja pitanje ustavnosti osporene zakonske odredbe koja na

teritoriji jednog entiteta zabranjuje upotrebu simbola ustavnih i zakonskih oružanih snaga RBiH, koje su danas inkorporirane u OSBiH. Entiteti nesporno imaju nadležnost da reguliraju krivičnopravnu materiju, ali ne mogu regulirati krivičnopravno pitanje iz oblasti koje su u isključivoj nadležnosti države BiH. Ukoliko je država nadležna za pitanje „odbrane“ te za materijalnopravno pitanje „državnih simbola“, onda entitetski zakon ne može da „upada“ u tu nadležnost. Upotreba, način, vrijeme ili mjesto korištenja te sve druge aktivnosti u vezi s državnim simbolima, sadašnjim ili bivšim, spadaju u tzv. akcesornu nadležnost određivanja državnih simbola i pitanje odbrane.

17. U vezi s povredom prava na slobodu izražavanja, podnosilac Bećirović se pozvao i citirao stavove iz prakse Evropskog suda zauzete u predmetima *Vajnai protiv Mađarske* i *Fáber protiv Mađarske.* Naveo je da u demokratskom i pluralističkom društvu zaštita javnog reda i mira, dostojanstva drugih i društvene kohezije mora se ostvariti uz istovremeno poštovanje slobode izražavanja. Kada se ograničavanje tog prava vrši putem krivičnog prava, zakonodavac je dužan pokazati da je upravo takva intervencija nužna i da ne postoji blaža mjera kojom bi se mogao ostvariti isti legitimni cilj. Krivičnopravna represija predstavlja najstroži oblik državne intervencije u prava pojedinaca i može se opravdati samo kada je neophodna i proporcionalna cilju koji se želi postići. Osporena odredba tiče se izražavanja koje ima legitimnu političku, pravnu i socijalnu historijsku dimenziju te se kriminalizira javno isticanje simbola i obilježja Armije RBiH. Nezavisno od problema ustavne (ne)nadležnosti entiteta da u krivičnopravnom smislu normira pitanje državnih simbola, osporena norma nije saglasna ni s pravom na slobodu izražavanja jer nije u skladu sa „zakonom“, ne zadovoljava standarde „zakonitosti“ i ne postoji ustavni osnov za njeno donošenje. Također, ona ne slijedi legitimni cilj, niti je proporcionalna mjera u jednom demokratskom društvu kojem država BiH teži.

18. Podnosilac Bećirović je ukazao i na neodređenosti osporene krivičnopravne norme navodeći da neodređenost i nepredvidivost zakonske norme pokreće pitanje načela pravne sigurnosti. Načelo vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine podrazumijeva da svi propisi moraju biti dovoljno jasni, precizni i predvidivi kako bi građani mogli unaprijed znati koje je ponašanje dopušteno, a koje predstavlja osnov za krivičnu odgovornost. Osporena odredba uvodi novo krivično djelo čiji zakonski opis sadrži niz neodređenih i široko postavljenih pojmova koji ostavljaju prostor za proizvoljno tumačenje i primjenu, pa osporena odredba ne ispunjava načelo zakonitosti koje podrazumijeva i da zakonska norma mora biti dovoljno određena.

Navodi iz zahtjeva broj U-22/26

19. Podnosilac Zvizdić, između ostalog, navodi da sporni član 359b. KZRS inkriminira „zastave, simbole, oznake (…) kojim se promovira ili veliča Armija Republike Bosne i Hercegovine“. Navodi da je s aspekta ciljnog tumačenja pravne norme, te pravnog i historijskog aspekta jasno da su simboli Armije RBiH neodvojivi od zvaničnih državnih simbola RBiH. Takvi državni simboli izabrani su da bi se s njima mogli identificirati svi građani i pripadnici svih konstitutivnih naroda BiH. Navedeno je da je Predsjedništvo RBiH te simbole usvojilo 4. maja 1992. godine kao privremena državna obilježja RBiH. Uredbom sa zakonskom snagom o Oružanim snagama RBiH od 20. maja 1992. godine propisano je da „pripadnici Armije nose jedinstven znak pripadnosti Armiji – grb Republike Bosne i Hercegovine“. Shodno tome, podnosilac Zvizdić navodi da entitetski zakonodavac kriminalizacijom simbola Armije RBiH zapravo kriminalizira obilježja i simbole RBiH jer je u praksi nemoguće razdvojiti motive ljiljana na zastavi RBiH od motiva ljiljana na zastavi Armije RBiH. To jasno pokazuje praksa i prekršajno kažnjavanje koje čini MUPRS zbog isticanja „zastave s ljiljanima“, pri čemu policijski organi nisu pravili razliku između te dvije zastave s istim motivom. Intencija zakonodavca da se prekršajno kažnjavanje pretvori u krivičnopravno sankcioniranje ima ogromne posljedice na pravnu sigurnost i ljudska prava i osnovne slobode građana BiH. Propisivanje osporene krivičnopravne sankcije za javno isticanje simbola koji sadrži elemente državnosti RBiH dovodi do „udara“ na član I/1. Ustava Bosne i Hercegovine jer jedan entitet ne može proglasiti krivičnim djelom isticanje simbola pod kojima je država RBiH stekla međunarodno priznanje i nastavila pravni kontinuitet nakon potpisivanja Okvirnog sporazuma. Sporno zakonsko normiranje predstavlja negiranje kontinuiteta države BiH koja nije nastala u Daytonu 1995. godine, već crpi mnogo duži historijski i pravni kontinuitet. Dalje je istaknuto da je Armija RBiH bila legalna vojna komponenta koja je potpisivanjem Okvirnog sporazuma (Aneks I A – Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja) i kasnijom reformom odbrane integrirana u OSBiH. Historijsko nasljeđe Armije RBiH i njeni simboli službeno se baštine u okviru Drugog pješadijskog puka OSBiH. Pravno je apsurdno i ustavno neodrživo da entitetski zakon proglašava krivičnim djelom i prijeti zatvorom za isticanje simbola vojne komponente čije nasljeđe danas zakonski i institucionalno štiti država BiH putem OSBiH.

20. Osporena odredba krši načelo vladavine prava i dovodi do pravne nesigurnosti, te dovodi u pitanje teritorijalni integritet BiH jer se u okviru države ista radnja vezana za legitimne historijske fakte u jednom dijelu države smatra dopuštenom, a u drugom i nedopuštenom i kažnjivom zatvorom. U vezi s tim, postavlja se razumno pitanje da li će entitetski MUPRS na entitetskoj liniji provoditi kontrolu vozila s oznakama i simbolima koji podsjećaju na ljiljane, pri čemu član I/4. Ustava Bosne i Hercegovine propisuje da „nijedan entitet neće provoditi bilo kakvu kontrolu na granici između

entiteta i da postoji apsolutna sloboda kretanja širom BiH. Na taj način vrši se 'atak' na jedno od ključnih ustavnih načela, a to je suverenitet, teritorijalni integritet i jedinstvo primjene predvidljivih i jasnih zakonskih normi“. Podnosilac Zvizdić je podsjetio na praksu sudova u RS u prekršajnom postupku da „samo nošenje i javno isticanje zastave RBiH s ljiljanima ne predstavlja krivično djelo, niti govor mržnje, te da se radi o obilježju međunarodno priznate RBiH“.

21. U vezi s povredom prava na slobodu izražavanja, podnosilac Zvizdić se pozvao na praksu Ustavnog suda zauzetu u predmetu broj U-21/23 i na praksu Evropskog suda (*Vajnai protiv Mađarske, Fáber protiv Mađarske* i *Fratanoló protiv Mađarske*), citirajući dijelove koje je smatrao primjenjivim u konkretnom slučaju. Podnosilac Zvizdić navodi da zakonodavac u RS nastoji opravdati tu mjeru zaštitom javnog reda i suživota. Međutim, kako navodi, sudska praksa Ustavnog i Evropskog suda nalaže da se legitiman cilj ne može izvoditi iz pukog neslaganja ili subjektivnog osjećaja nelagode većinskog naroda u jednom entitetu. U vezi s tim, navodi da je Evropski sud u predmetu *Vajnai protiv Mađarske* eksplicitno utvrdio da puka činjenica da neki simbol u javnosti izaziva negativne emocije, traume ili političke tenzije zbog historijskog konteksta, bez dokaza da se njime direktno poziva na nasilje ili fašističku ideologiju, predstavlja nedopustivo ograničenje političke debate. Simboli Armije BiH nisu međunarodnim niti domaćim pravnim aktima proglašeni fašističkim, rasističkim ili terorističkim. Stoga, njihova opća kriminalizacija nema legitiman cilj, već služi kao instrument političke cenzure zvanične historije države. U vezi s diskriminacijom, podnosilac Zvizdić je naveo da se osporenom odredbom uspostavlja direktna diskriminacija po osnovu nacionalne pripadnosti, političkog i historijskog uvjerenja te društvenog porijekla. U praksi ne postoji niti jedan slučaj da je uz isticanje zastave Armije RBiH, odnosno simbola s „ljiljanima“ vršeno bilo kakvo nasilje ili uznemiravajuće ponašanje prema bilo kome, a posebno ne ponašanje koje ima obilježja fašizma. Ne postoji niti jedan element da zakonodavac u RS može argumentirati „ugroženost“ zbog isticanja tih simbola. Sama činjenica da određeni simbol može izazivati različite osjećaje ne predstavlja dovoljan osnov da se njegovo isticanje smatra nezakonitim ili uznemirujućim, ukoliko takvo ponašanje ne uključuje elemente nasilja. U konkretnom slučaju, svaki građanin BiH ima pravo da koristi historijske simbole i da se identificira s ustavnopravnim kontinuitetom Armije RBiH. Svako drugačije postupanje stavlja te građane u nepovoljniji položaj u odnosu na većinsko stanovništvo u RS. U vezi s povredom člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, podnosilac Zvizdić je naveo da kada nadležni organ države donese zakon u okviru svojih isključivih ili prenesenih nadležnosti entiteti ne mogu donositi propise koji negiraju ili kriminaliziraju elemente državnog zakona. U tom kontekstu, podnosilac Zvizdić je ukazao na propise iz kojih proizlazi da su Armija RBiH i njena obilježja legalni i dozvoljeni jer ih državno zakonodavstvo kao takvo poznaje.

Osporenom odredbom dolazi do ustavnopravnog apsurda da ono što je na nivou države BiH zakonska obaveza i legalan identitet unutar OSBiH, na teritoriji entiteta RS postaje „teško krivično djelo“. Donošenjem osporene odredbe entitet RS je ugrozio pravilnu primjenu državnih propisa na teritoriji cijele države, što je suprotno članu III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

b) Odgovor na zahtjeve

22. Narodna skupština je navela da zahtjevi nisu podneseni u skladu s odredbama člana VI Ustava Bosne i Hercegovine, te članom 19. Pravila Ustavnog suda, te su dopustivi samo u pogledu pojedinih podnosilaca, dok je određen broj podnosilaca na sporan način pokrenuo ustavnosudski postupak. U vezi s tim, navodi da su većina od jedanaest poslanika Predstavničkog doma bili pripadnici Armije RBiH te smatra da je u takvim okolnostima „grupa pojedinaca motivirana ličnim odnosom prema osporenom zakonskom rješenju da vrši zloupotrebu funkcije koju obavljaju.“ Narodna skupština dalje smatra da zahtjevi nisu osnovani ni u materijalnopravnom smislu i da ih treba odbiti. Podsjeća da je osporena odredba bila predmet razmatranja Ustavnog suda RS koji je donio Odluku broj UV-6/26 povodom zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda. U navedenoj odluci Ustavni sud RS je smatrao irelevantnim tvrdnje podnosilaca da se spornim zakonskim rješenjem sankcionira isticanje zvaničnih obilježja RBiH na teritoriji RS jer se zakonska norma ne odnosi na zvanična obilježja RBiH, niti se navodi da Armija RBiH predstavlja dio važnog kolektivnog identiteta, te se ne mogu dovesti u vezu sa zaštitom vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda. Dalje se navodi da osporena odredba nije diskriminatorna, kako to tvrde podnosioci zahtjeva, jer se propisana zabrana odnosi na sve koji je prekrše, bez obzira na nacionalnu pripadnost, odnosno radi se univerzalnoj zabrani koja nikoga ne diskriminira. Narodna skupština se pozvala na stavove iz odluke Ustavnog suda zauzete u predmetu broj U-4/04 da se ne smije dopustiti bilo kakav oblik dominacije jedne etničke grupe u određenom geografskom području, odnosno da svaka zastava ili grb moraju imati pozitivne odgovore na pitanja da li postoji legitiman cilj u demokratskom društvu, te da li je upotreba legitimnih sredstava proporcionalna sprečavanju ugrožavanja prava drugih. Navedeno je da zastava koja je inkriminirana osporenom odredbom predstavlja zastavu jedne od tri zaraćene vojske u ratu na teritoriji BiH pa je ona identificirana kao element označavanja samo jedne vojske, pri čemu je važno istaći da je ta zastava bila prisutna prilikom vršenja ratnih zločina nad srpskim stanovništvom. Stoga je korištenje zastave i simbola Armije RBiH na području entiteta RS diskriminirajuće prema pripadnicima srpskog naroda jer ti simboli izazivaju određene negativne emocije. Sam naziv zastave i grba govori da se radi o zastavi i grbu koji su korišteni u ratu i stoga za pripadnike srpskog naroda ne stvaraju pozitivan osjećaj. Narodna skupština je navela da se neće baviti heraldičkim tumačenjima niti srednjovjekovnim porijeklom grba koji se nalazi na zastavi, već isključivo zastavom i simbolima

Armije RBiH i negativnom percepcijom njihovog korištenja na teritoriji RS. Stoga je dužnost zakonodavca bila da donese osporenu odredbu, prije svega radi zaštite građana RS od mogućih provokacija i izazivanja međunacionalnih sukoba. U odnosu na pozivanje na Zakon o odbrani BiH i korištenje istovjetnog simbola kao simbola Drugog pješadijskog puka OSBiH, navedeno je da taj simbol nije predmet krivičnopravne zabrane jer je taj simbol, bez obzira na to kako on izgledao, prihvaćen i korišten kao simbol pješadijskog puka OSBiH, a ne kao simbol Armije RBiH. Iz tog razloga se kriminalizacija korištenja zastave i simbola Armije RBiH ne može ni na koji način povezati s odredbama Zakona o odbrani BiH.

IV. Relevantni propisi

23. U **Ustavu Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

Preambula

Oslanjajući se na *poštovanje ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti,*

Posvećeni *miru, pravdi, toleranciji i pomirenju,*

[...]

Opredijeljeni *za suverenitet, teritorijalni integritet i političku nezavisnost Bosne i Hercegovine u skladu sa međunarodnim pravom,*

Član I

Bosna i Hercegovina

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čije je zvanično ime od sada „Bosna i Hercegovina", nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa unutrašnjom strukturom modificiranom ovim Ustavom, i sa postojećim međunarodno priznatim granicama. Ona ostaje država članica Ujedinjenih naroda i može kao Bosna i Hercegovina zadržati članstvo ili zatražiti prijem u organizacijama unutar sistema Ujedinjenih naroda, kao i u drugim međunarodnim organizacijama.

2. Demokratska načela

Bosna i Hercegovina će biti demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora.

[...]

4. Kretanje roba, usluga, kapitala i lica

Postoji sloboda kretanja širom Bosne i Hercegovine. Bosna i Hercegovina i entiteti neće ometati punu slobodu kretanja, lica, roba, usluga i kapitala širom Bosne i Hercegovine. Nijedan entitet neće provoditi bilo kakvu kontrolu na granici između entiteta.

[...]

6. Simboli

Bosna i Hercegovina će imati one simbole koje svojom odlukom odredi Parlamentarna skupština i potvrdi Predsjedništvo.

7. Državljanstvo

[...]

c) Sva lica koja su bila državljani Republike Bosne i Hercegovine, neposredno prije stupanja na snagu ovog Ustava, su državljani Bosne i Hercegovine. [...]

Član II

Ljudska prava i osnovne slobode

1. Ljudska prava

Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno prizna tih ljudskih prava i osnovnih sloboda. [...]

2. Međunarodni standardi

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2 . ovog člana, što uključuje:

[...]

h) slobodu izražavanja,

[…]

7. Međunarodni sporazumi

Bosna i Hercegovina će ostati ili postati strana ugovornica međunarodnih sporazuma pobrojanih u Aneksu I ovog Ustava.

[…]

Član III

Nadležnosti i odnosi između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta

[...]

3. Pravni poredak i nadležnosti institucija

[...]

b) Entiteti i sve njihove administrativne jedinice će se u potpunosti pridržavati ovog Ustava, kojim se stavljaju van snage zakonske odredbe Bosne i Hercegovine i ustavne i zakonske odredbe entiteta koje mu nisu saglasne, kao i odluka institucija Bosne i Hercegovine. Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta.

[...]

Aneks II

Prelazne odredbe

[...]

2. Kontinuitet pravnih propisa

Svi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine.

3. Pravni i administrativni postupci

Svi postupci u sudovima ili organima uprave, koji su u toku na prostoru Bosne i Hercegovine u trenutku stupanja na snagu ovog Ustava, biće nastavljeni ili preneseni na druge sudove ili organe u Bosni i Hercegovini u skladu sa propisima kojima se uređuje nadležnost ovih institucija.

[...]

24. **Krivični zakonik Republike Srpske** („Službeni glasnik RS“ br. 64/17, 104/18 – OUS RS, 15/21, 89/21, www.ohr.int - Odluka visokog predstavnika broj 12/23, „Službeni glasnik Republike Srpske” broj 73/23, „Službeni glasnik BiH“ broj 9/24 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 105/24 – OUS RS, 19/25, 31/25, „Službeni glasnik BiH“ broj 36/25 - OUS BiH, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 85/25 – OUS RS, 92/25 - Zakon o prestanku važenja zakona, 25/26 i 78/26).

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu, koji glasi:

Javno promoviranje i veličanje ustaštva i ustaške

ideologije Neovisne Države Hrvatske

Član 359a.

(1) Ko putem štampe, radija, televizije, kompjuterskog sistema, društvene mreže ili na drugi način, na javnom mjestu ili javnom skupu promovira, veliča, širi, podržava ili podstiče pozitivno vrednovanje, prihvaćanje ustaštva ili ustaške ideologije Neovisne Države Hrvatske, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se i ko javno ističe, prikazuje, nosi, proizvodi, umnožava ili na drugi način stavlja u promet simbole, oznake, zastave, pozdrave, parole ili druge sadržaje kojima se promovira ili veliča ustaštvo ili ustaška ideologija Neovisne Države Hrvatske.

(3) Ako je usljed djela iz st. 1. i 2. ovog člana došlo do nereda, nasilja, uznemiravanja javnosti ili drugih teških posljedica za zajednički život naroda i ostalih koji žive u Republici Srpskoj, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od dvije do pet godina.

(4) Kaznom iz stava 3. ovog člana kaznit će se i organizator ili lice koje finansira ili na drugi način pomaže vršenje krivičnog djela iz st. 1. i 2. ovog člana.

(5) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za izvršenje krivičnog djela, kao i predmeti nastali njegovim izvršenjem oduzet će se, a njihovo uklanjanje i uništenje izvršit će se o trošku učinioca.

Javno isticanje i promoviranje zastava i simbola

Armije Republike Bosne i Hercegovine

Član 359b.

(1) Ko javno ističe, prikazuje, nosi, proizvodi, umnožava ili na drugi način stavlja u promet zastave, simbole, oznake, pozdrave, parole kojima se promovira ili veliča Armija Republike Bosne i Hercegovine, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako je usljed djela iz stava 1. ovog člana došlo do nereda, nasilja, uznemiravanja javnosti ili drugih teških posljedica za zajednički život naroda i ostalih koji žive u Republici Srpskoj, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od dvije do pet godina.

(3) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za izvršenje krivičnog djela oduzet će se, a njihovo uklanjanje i uništenje izvršit će se o trošku učinioca.

25. **Ustav Republike Bosne i Hercegovine** – prečišćeni tekst („Službeni list RBiH“ br. 5/93, 8/94 i 49/95) u relevantnom dijelu glasi:

Član 7.

Grb Republike Bosne i Hercegovine je štitastog oblika, plave boje, podijeljen na dva polja dijagonalnom gredom bijele boje sa po tri ljiljana zlatnožute boje u svakom polju.

Član 8.

Zastava Republike Bosne i Hercegovine je pravougaonog oblika sa grbom Republike Bosne i Hercegovine u sredini na bijeloj podlozi. Odnos Širine i dužine zastave je jedan prema dva.

Član 162.

Oružane snage Republike Bosne i Hercegovine štite nezavisnost, suverenitet, teritorijalni integritet i cjelokupnost i Ustavom utvrđeno uređenje Republike.

Oružane snage Republike čini Armija Republike. U slučaju rata oružane snage, pored Armije, čine i policija i naoružani sastavi koji se stavljaju pod jedinstvenu komandu oružanih snaga Republike i čine jedinstvenu cjelinu.

Svaki građanin koji sa oružjem ili na drugi način učestvuje u otporu protiv agresora pripadnik je oružanih snaga Republike.

U pogledu sastava starješinskog kadra i postavljanja na više komandne i rukovodeće položaje u Armiji Republike primjenjuje se načelo što srazmjernije zastupljenosti naroda Bosne i Hercegovine i pripadnika drugih naroda koji u njoj žive.

Ako se organizuju jedinice oružanih snaga Republike od pripadnika drugih naroda koji žive u Bosni i Hercegovini, u komandovanju i obuci upotrebljavaće se jezik tih naroda.

26. **Uredba sa zakonskom snagom o utvrđivanju privremenog grba i zastave Republike Bosne i Hercegovine** („Službeni list RBiH“ broj 4/92) u relevantnom dijelu glasi:

Član l.

Grb Republike Bosne i Hercegovine je štitastog oblika plave boje podijeljen na dva polja dijagonalnom gredom bijele boje sa po tri ljiljana zlatno-žute boje u svakom polju.

Član 2.

Zastava Republike Bosne i Hercegovine je pravougaonog oblika sa grbom Republike Bosne i Hercegovine u sredini na bijeloj podlozi. Odnos širine i dužine zastave je jedan prema dva.

27. **Uredba sa zakonskom snagom o Oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine** („Službeni list RBiH“ broj 4/92) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2.

Oružane snage Republike čini Armija Republike (u daljnjem tekstu: Armija). […]

Član 31.

Jedinice i ustanove Armije imaju zastavu. Zastava jedinica i ustanova Armije ustanovljavaju i dodjeljuju Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine.

Član 32.

Pripadnici Armije nose jedinstven znak pripadnosti Armiji - grb Republike Bosne i Hercegovine.

Član 33.

Oznake vojnih činova jedinstvene su za Armiju.

U ratu – pripadnici Armije a u miru - ona lica koja nemaju odgovarajući čin vojnog starješine, nose jedinstvenu oznaku vojne dužnosti koju vrši.

Uniforme, oznake činova, oznake dužnosti i oznake pripadnosti rodovima i službama, propisuje Predsjedništvo Republike.

28. **Zakon o odbrani Federacije Bosne i Hercegovine** („Službene novine Federacije BiH“ broj 34/04) u relevantnom dijelu glasi:

Član 3.

Odbrambeni sistem Federacije jedinstven je oblik formiranja i pripremanja Vojske Federacije, federalnih ministarstava i drugih organa federalne uprave (u daljem tekstu: organa Federacije) i pravnih lica u svrhu osiguranja pravovremenog i organiziranog odvraćanja i sprečavanja mogućeg napada i drugih opasnosti za Bosnu i Hercegovinu.

Vojska Federacije sastavni je dio Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i osnovni nosilac oružanog oblika odbrane.

Pripremu Vojske Federacije vrši federalni ministar odbrane kao dio administrativnog lanca komandovanja Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Federalni ministar odbrane nema ovlaštenje operativnog komandovanja nad Vojskom Federacije, niti bilo kojim dijelom Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Član 34.

Vojska Federacije, nastala iz Armije RBiH i Hrvatskog vijeća obrane, sastoji se od dvije komponente do nivoa divizije.

Mirnodopski sastav čine civilna lica na službi u Vojsci Federacije, vojnici na odsluženju vojnog roka i profesionalna vojna lica.

Ratni sastav Vojske Federacije, pored lica iz stava 2. ovog člana, čine i lica raspoređena u ratne jedinice koje se formiraju po teritorijalnom i eksteritorijalnom principu.

Nijedna odredba ovog člana ne dozvoljava dvostruke ili paralelne lance komandovanja. Sve jedinice Vojske Federacije će u svakom trenutku biti pod operativnim i administrativnim lancem komandovanja, kao što je određeno Zakonom o odbrani BiH.

29. **Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ broj 88/05) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2.

(Oružane snage)

(1) Oružane snage su profesionalna, jedna vojna sila koju organizira i kontrolira Bosna i Hercegovina. Oružane snage imaju aktivnu i rezervnu komponentu. Oružane snage, kao instituciju Bosne i Hercegovine, čine pripadnici iz reda sva tri konstitutivna naroda i reda ostalih, u skladu s Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine.

(2) Oružane snage sastoje se iz rodova organiziranih po sistemu pukova. Postoje tri pješadijska puka koji su organizacije odgovorne za vojno nasljeđe i identitet jedinica i naroda iz kojih potiču. Oni nemaju operativna ni administrativna ovlaštenja.

(3) Brigada je osnovna formacija Oružanih snaga. Komande brigada sastoje se od pripadnika više pukova. Brigade se sastoje od bataljona iz više od jednog pješadijskog puka.

Član 57.

(Zastava, himna i obilježja Oružanih snaga)

(1) Oružane snage imat će svoju zastavu, himnu i obilježja. Zastava i himna bit će zastava i državna himna Bosne i Hercegovine, a obilježje će biti zastava Bosne i Hercegovine.

(2) Obilježja će nositi svi pripadnici Oružanih snaga. Upotreba zastave i državne himne bit će obavezna za Oružane snage.

Član 58.

(Zastave i obilježja pukova, brigada, jedinica i institucija Oružanih snaga)

(1) Pukovi će imati svoje zastave i obilježja.

(2) Brigade, jedinice i institucije Oružanih snaga mogu imati svoje zastave i obilježja.

(3) Oficiri u činu generala ne mogu nositi obilježja pukova.

(4) Ministar odbrane donosi propise o izgledu zastava i obilježja iz st.(1) i (2) ovog člana.

(5) Predsjedništvo je odgovorno za odobravanje izgleda zastava i obilježja iz st. (1) i (2) ovog člana, na prijedlog ministra odbrane.

30. **Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 88/05, 53/07, 50/08 – Završne odredbe Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16, 38/18 i 36/26)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu, koji glasi:

Član 6.

(Pukovi)

(1) Pješadijski pukovi baštine identitet i vojno nasljeđe jedinica i konstitutivnih naroda (Bošnjaka, Hrvata i Srba) iz kojih potiču: Armije Republike Bosne i Hercegovine (ARBiH), Hrvatskog vijeća odbrane (HVO) i Vojske Republike Srpske (VRS).

[...]

Član 158.

(Obilježja)

(1) Obilježja treba da se nalaze se na kapi/beretki, desnom ramenu i, u slučaju kad je to odobreno, na lijevom ramenu uniforme svih pripadnika Oružanih snaga.

(2) Svi osim generala na kapi/beretki nose bedževe kopnene vojske ili zrakoplovstva i protuzračne odbrane Oružanih snaga. Na kapi/beretki generala nalazi se bedž grba Bosne i Hercegovine s mačevima i zlatnim vijencem.

(3) Obilježje na desnom ramenu svih pripadnika Oružanih snaga je zastava Bosne i Hercegovine.

(4) Pripadnici pukova na lijevom ramenu nose obilježje svog puka.

[...]

V. Dopustivost

31. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. Pravila Ustavnog suda.

32. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

> *a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:*
>
> *- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.*
>
> *- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.*
>
> *Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.*

33. Zahtjeve za ocjenu ustavnosti podnijeli su u vrijeme podnošenja zahtjeva predsjedavajući Predsjedništva BiH, prvi zamjenik predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH i jedanaest poslanika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, što znači da su zahtjeve, suprotno tvrdnjama Narodne skupštine, podnijeli ovlašteni subjekti, u smislu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Također, Ustavni sud zapaža da svi podnosioci traže ocjenu ustavnosti osporene odredbe KZRS, iz čega slijedi da postoji nadležnost Ustavnog suda za odlučivanje.

VI. Meritum

34. Svi podnosioci zahtjeva su se u svojim navodima kojima su doveli u pitanje ustavnost osporene odredbe pozvali na član I/1. Ustava Bosne i Hercegovine. Iako navode da je došlo do povrede načela kontinuiteta, to načelo se odnosi na status zakona koji su bili na snazi u bivšoj RBiH nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine. Načelo kontinuiteta predstavlja relevantno načelo za utvrđivanje da li su pravni akti kojima se priznaje i uređuje upotreba službenih simbola i oznaka Armije RBiH i dalje na snazi u Bosni i Hercegovini, a time i da li je osporena odredba KZRBiH u skladu sa članom III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine. Ustavni sud će najprije izložiti

načelo kontinuiteta, a zatim razmotriti status relevantnih pravnih akata bivše RBiH koji se odnose na upotrebu službenih simbola i oznaka koji pripadaju Armiji RBiH.

35. Prema članu I/1. Ustava Bosne i Hercegovine, RBiH nastavlja svoje pravno postojanje prema međunarodnom pravu kao država s unutrašnjom strukturom modificiranom ovim ustavom i s postojećim međunarodno priznatim granicama. Ona ostaje država članica Ujedinjenih nacija i može kao BiH zadržati članstvo ili zatražiti da bude primljena u organizacije unutar sistema Ujedinjenih nacija, kao i u druge međunarodne organizacije. Dakle, prema članu I/1. Ustava Bosne i Hercegovine, država BiH ne predstavlja novu državu s aspekta međunarodnog prava jer, prema članu I/1. Ustava Bosne i Hercegovine, BiH nastavlja postojanje međunarodnopravnog subjekta RBiH. Kontinuitet RBiH je dodatno potvrđen i članom II/7. Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem BiH ostaje članica međunarodnopravnih mehanizama za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Pored toga što nastavlja da preuzima iste obaveze prema međunarodnom pravu koje je imala RBiH, potvrđuje se i kontinuitet važenja domaćih zakona Bosne i Hercegovine, u skladu s prijelaznim odredbama Aneksa II Ustava BiH, kojima se, između ostalog, predviđa kontinuitet pravnih propisa (član 2) i nastavak ili prenošenje sudskih ili administrativnih postupaka (član 3). Načelo kontinuiteta ima i međunarodnopravnu i unutrašnjopravnu dimenziju, uz napomenu da je unutrašnje uređenje države izmijenjeno u skladu s odredbama Ustava Bosne i Hercegovine. Ustav Bosne i Hercegovine stoga predviđa kontinuitet važenja zakona koji su bili na snazi na teritoriji RBiH u trenutku stupanja Ustava na snagu, pod uvjetom da nisu u suprotnosti s Ustavom i da ih nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine nije stavio van snage, niti izmijenio.

36. O ustavnom načelu kontinuiteta RBiH, odnosno BiH iz člana I/1, Ustavni sud se izjašnjavao u više svojih odluka (vidi Ustavni sud, Odluka broj U-5/98 od 1. jula 2000. godine, tačka 29. i Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-1/11* od 13. jula 2012. godine, tačka 71, dostupne na www.ustavnisud.ba).

37. Dalje, Ustavni sud je u Odluci broj U-18/16, cijeneći ustavnost državnog praznika o nezavisnosti, koji se obilježava 1. marta, kao dana kada je u RBiH održan referendum o nezavisnosti, naveo da „bez obzira na različite historijske poglede i perspektive u vezi s nezavisnošću i međunarodnim priznanjem Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da je nastanak današnje Bosne i Hercegovine vezan, između ostalog, (i) za njeno međunarodno priznanje, a u vezi s tim (i) referendumom o nezavisnosti koji je održan 1. marta 1992. godine. (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-18/16* od 6. jula 2017. godine, tačka 37, dostupna na www.ustavnisud.ba).

38. U Odluci broj U-22/16 Ustavni sud je razmatrao pitanje diskriminacije u odnosu na Zakon o proglašenju 25. novembra Danom državnosti Republike Bosne i Hercegovine u kojoj je navedeno da pravni kontinuitet RBiH proizlazi iz Ustava Bosne i Hercegovine u kojem je u članu I/1. propisan kontinuitet između ranije Republike Bosne i Hercegovine i današnje Bosne i Hercegovine, „koja nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država“ (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-22/16* od 6. jula 2017. godine, tačka 21, dostupna na www.ustavnisud.ba).

39. Dalje, Ustavni sud je u Odluci broj U-10/24 ispitivao ustavnost Zakona o registraciji pravnih lica koja osnivaju institucije Bosne i Hercegovine u kontekstu kontinuiteta pravnih propisa iz člana 2. Aneksa II uz Ustav Bosne i Hercegovine u kojoj je zaključeno da da je navedeni propis na osnovu ustavnog načela kontinuiteta pravnih propisa još uvijek na snazi i dio je pravnog sistema Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-10/24* od 23. januara 2025. godine, tačka 37, dostupna na www.ustavnisud.ba).

40. Vraćajući se na konkretan predmet, Ustavni sud zapaža da se zahtjevima pokreće pitanje ustavnosti zakonske norme iz entitetskog krivičnog zakonodavstva kojom se kriminalizira javno isticanje, prikazivanje, nošenje, proizvodnja, umnožavanje ili na drugi način stavljanje u promet zastava, simbola, oznaka, pozdrava, parola kojima se promovira ili veliča Armija RBiH. Za ustavnost osporene odredbe Ustavni sud, prije svega, treba da ispita pravni status zastave, simbola, oznake, pozdrava i parole Armije RBiH, imajući u vidu načelo kontinuiteta utvrđeno u članu I/1. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 2. Aneksa II uz Ustav Bosne i Hercegovine.

41. Ustavni sud podsjeća da je Predsjedništvo RBiH u maju 1992. godine donijelo Uredbu sa zakonskom snagom o privremenom utvrđivanju grba i zastave RBiH („Službeni list RBiH“ broj 4/92). Ustavni sud podsjeća da je RBiH 22. maja 1992. godine primljena za člana Ujedinjenih nacija Rezolucijom broj A/RES/46/237 koju je usvojila Generalna skupština Ujedinjenih nacija pod zastavom koju je utvrdilo Predsjedništvo RBiH u članu 2. navedene Uredbe. Obilježja, oznake i zastave Armije RBiH propisalo je Predsjedništvo RBiH Uredbom sa zakonskom snagom o Oružanim snagama RBiH („Službeni list RBiH“ broj 4/92). Skupština RBiH kao najviše zakonodavno tijelo RBiH je u Ustavu RBiH potvrdila izgled grba i zastave, te Armiju RBiH sa svojim obilježjima, kao dio Oružanih snaga međunarodno priznate države RBiH, članice Ujedinjenih nacija. U vezi s pozdravima i parolama Armije RBiH koji se osporenim odredbama kriminaliziraju, Ustavni sud zapaža da je internim Vježbovnim pravilima Armije RBiH, koja su formalno usvojena na sjednici Predsjedništva RBiH 14. augusta 1992. godine, pravno reguliran vojnički pozdrav u Armiji RBiH.

Navedena pravila su u ratnim okolnostima standardizirala i pravno uredila osnovni vojni protokol Armije RBiH koji je prihvatila tadašnja javna vlast, Predsjedništvo RBiH.

42. Imajući u vidu član 2. Aneksa II uz Ustav Bosne i Hercegovine, Ustavni sud nema sumnju da su navedeni pravni akti kojima su utvrđeni i priznati simboli i druga prepoznatljiva obilježja Armije RBiH kao sastavnog dijela Oružanih snaga RBiH ostali na snazi prema ustavnom načelu kontinuiteta iz člana I/1. Ustava Bosne i Hercegovine. Stoga, propisi kojima su uređena pitanja izgleda i upotrebe zastave, simbola, oznaka, pozdrava, parola Armije RBiH, nezavisno od različitog historijskog pogleda i stava o tom pitanju, uživaju kontinuitet pravnih propisa, u smislu člana I/1. u vezi sa članom 2. Aneksa II uz Ustav Bosne i Hercegovine.

43. U takvim okolnostima postavlja se pitanje da li je Narodna skupština „nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine“, u smislu člana 2. Aneksa II uz Ustav Bosne i Hercegovine koji je ovlašten da odredi „drugačije“. Ustavni sud zapaža da je članom I/6. Ustava Bosne i Hercegovine propisano da će BiH imati one simbole koje svojom odlukom odredi Parlamentarna skupština BiH i potvrdi Predsjedništvo BiH. Dakle, izgled, oblik, sadržaj i upotreba državnih simbola i obilježja je u isključivoj nadležnosti institucija BiH. U pogledu entiteta i njihovih administrativnih jedinica treba istaći da zakoni o zastavi, grbu i himni, koje je usvojila Parlamentarna skupština BiH, a kojima se propisuju izgled, oblik i sadržaj simbola BiH te njihova upotreba, u smislu člana III/3.b) Ustava BiH, predstavljaju 'odluku institucija BiH', koje su se entiteti i njihove administrativne jedinice dužne pridržavati“ (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-2/25* od 27. marta 2025. godine, tačka 38, dostupna na www.ustavnisud.ba). Izgled i upotrebu simbola i drugih obilježja Armije RBiH propisale su nadležne institucije RBiH koja, prema članu I/1. Ustava Bosne i Hercegovine, „nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, s unutrašnjom strukturom modificiranom ovim Ustavom, i s postojećim međunarodno priznatim granicama“. Prema tome, odluke o prestanku važenja pravnih akata institucija RBiH o izgledu i upotrebi simbola i obilježja Armije RBiH mogu donijeti isključivo institucije BiH. Stoga, entiteti nisu ovlašteni da odlučuju o prestanku važenja pravnih akata institucija RBiH čiji je kontinuitet priznat članom 1/1. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 2. Aneksa II uz Ustav Bosne i Hercegovine.

44. Ustavni sud dalje podsjeća da je Armija RBiH, zajedno sa svojim vojnim nasljeđem i identitetom, zakonom integrirana u OSBiH. Naime, članom 34. Zakona o odbrani FBiH propisano je da je Vojska Federacije nastala iz Armije RBiH i Hrvatskog vijeća odbrane, a članom 3. stav 2. istog zakona da Vojska Federacije čini sastavni dio OSBiH. Prema članu 2. stav 2. Zakona o odbrani BiH, OSBiH sastoje se iz rodova organiziranih po sistemu pukova. Postoje tri pješadijska puka koja predstavljaju organizacije odgovorne za vojno nasljeđe i identitet jedinica i naroda iz kojih potječu.

Članom 6. Zakona o službi u OSBiH propisano je da pješadijski pukovi baštine identitet i vojno nasljeđe jedinica i konstitutivnih naroda (Bošnjaci, Hrvati i Srbi) iz kojih potječu: Armije Republike Bosne i Hercegovine (ARBiH), Hrvatskog vijeća odbrane (HVO) i Vojske Republike Srpske (VRS). Drugi pješadijski puk, koji baštini vojno nasljeđe Armije RBiH, koristi grb RBiH kao jedinstveni znak pripadnosti Armiji RBiH. Dakle, suprotno tvrdnjama iz odgovora Narodne skupštine, iz zakonskog okvira proizlazi da je Armija RBiH putem Vojske FBiH, te Drugog pješadijskog puka inkorporirana u OSBiH, te da baštini identitet i vojno nasljeđe jedinice iz koje potječe s prepoznatljivim oznakama i obilježjima koje je koristila. Dakle, pravni kontinuitet Armije RBiH priznat je i državnim zakonima kao odlukama institucija BiH.

45. U vezi s tim, Ustavni sud je u brojnim odlukama izrazio stav da su, prema načelu vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, entiteti dužni da poštuju zakone na nivou Bosne i Hercegovine, a prema članu III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine entiteti su dužni da poštuju odluke institucija Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-17/22* od 1. i 2. decembra 2022. godine, tačka 35, dostupna na www.ustavnisud.ba). U svojoj dosadašnjoj praksi član I/2. Ustava Bosne i Hercegovine tumačen je na način da uključuje načelo vladavine prava. Kao što je Ustavni sud naglasio u praksi, načelo vladavine prava nije ograničeno samo na formalno poštovanje ustavnosti i zakonitosti, već zahtijeva da svi pravni akti (zakoni, propisi i sl.) imaju određen sadržaj, odnosno kvalitet primjeren demokratskom sistemu tako da služe zaštiti ljudskih prava i sloboda u odnosima građana i tijela javne vlasti u okviru demokratskog političkog sistema (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-21/25* od 22. januara 2026. godine, tačka 23. s referencama na drugu praksu Ustavnog suda, dostupno na www.ustavnisud.ba). To načelo zahtijeva da svi entitetski i kantonalni ustavi, zakoni i drugi propisi koji se donose moraju biti usklađeni s ustavnim načelima. To dalje znači da pravni sistem počiva na hijerarhiji pravnih akata, počevši od ustava kao najvišeg pravnog akta pa do podzakonskih akata (vidi, između ostalih, Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. *U-21/16* od 1. juna 2017. godine, tačka 19, i *U-6/06* od 29. marta 2008. godine, tačka 22, dostupne na www.ustavnisud.ba).

46. Dalje, Ustavni sud ukazuje da funkcionalnost Bosne i Hercegovine kao države nije prosti zbir funkcionalnosti pojedinih teritorijalno-administrativnih nivoa vlasti i njihovih nadležnosti, već harmonija svih nivoa vlasti, koja se, između ostalog, očituje i u normativnoj hijerarhiji koju Ustav Bosne i Hercegovine nedvosmisleno utvrđuje u članu III/3.b) Ustava BiH, odnosno harmonizacijom pravnih propisa u pravnom sistemu prema njihovoj hijerarhiji, u kojoj Ustav Bosne i Hercegovine zauzima najviše mjesto (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-2/21* od 28. septembra 2023. godine, tačka 38, dostupna na www.ustavnisud.ba).

47. U konkretnom slučaju osporena odredba člana 359.b) KZRS kojom se kriminalizira javno isticanje, prikazivanje, nošenje, proizvodnja, umnožavanje ili na drugi način stavljanje u promet zastava, simbola, oznaka, pozdrava, parola kojima se promovira ili veliča Armija Republike Bosne i Hercegovine nije usklađena sa zakonima koji se odnose na upotrebu zvaničnih simbola i oznaka pripadnika OSBiH, koji reguliraju upotrebu zvaničnih simbola i oznaka Armije RBiH. Propisi RBiH o izgledu i upotrebi simbola i obilježja Armije RBiH nastavljaju da važe na teritoriji BiH na osnovu ustavnog načela kontinuiteta priznatog članom I/1. Ustava Bosne i Hercegovine u odnosu na RBiH u vezi sa članom 2. Aneksa II na Ustav Bosne i Hercegovine. Narodna skupština nije nadležna da odlučuje o prestanku važenja pravnih akata institucija RBiH, čiji je kontinuitet ustavno priznat. Osporena odredba stoga nije usaglašena sa članom III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine u svjetlu kontinuiteta pravnih propisa jer narušava normativnu hijerarhiju koju Ustav Bosne i Hercegovine nedvosmisleno utvrđuje u članu III/3.b) putem harmonizacije pravnih propisa u pravnom sistemu prema njihovoj hijerarhiji u kojoj državni zakoni moraju biti usklađeni s odlukama institucija BiH. Pored toga, odlukama institucija BiH, Armija RBiH čini dio OSBiH sa svojim vojnim nasljeđem i identitetom zajedno s prepoznatljivim obilježjima, čije isticanje predstavlja dužnost za odgovarajuće pješadijske pukove. Stoga, osporena odredba nije usaglašena ni sa članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine jer krši odluke institucija BiH kojima se pripadnicima pukova nalaže da nose oznake svojih pukova.

48. Imajući u vidu sve prethodno navedeno, Ustavni sud zaključuje da osporena odredba člana 359b. KZRS nije u skladu sa čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

49. Odlučujući o djelovanju odluke Ustavnog suda, u skladu sa članom 61. st. (1) i (2) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da odredba člana 359b. Krivičnog zakonika Republike Srpske prestaje važiti *ex tunc*, odnosno od dana njenog objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“ broj 78/26 od 21. augusta 2026. godine.

Ostali navodi

50. S obzirom na zaključak o kršenju ustavnih načela iz čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud neće posebno razmatrati ostale navode iz zahtjeva.

VII. Zaključak

51. Ustavni sud zaključuje da odredba člana 359b. KZRS kojom se kriminalizira javno isticanje i upotreba simbola Armije RBiH, nije u skladu sa čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

52. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

53. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati navode iz zahtjeva za donošenje privremene mjere.

54. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.